

Загребельна Альона Русланівна

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини,

м. Умань

АКТУАЛЬНІ НАУКОВІ ПСИХОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

У психологічній науці є часто вживаними поняття „практична психологія”, „психологічна практика”. Причому авторами дані поняття, як правило, вживаються як синоніми. „Практична психологія розглядається як психологічна практика, як професійна діяльність із консультування, діагностики, терапії тощо” (В. Панок). Інші автори (Т.С. Яценко) схильні ці поняття розрізняти.

Основні труднощі виникають при намаганні чітко розмежувати академічну (наукову), практичну психологію і психологічну практику.

Практика – це матеріальна, чуттєво-предметна, цілеспрямована діяльність людини, яка має на меті перетворення природних і соціальних об’єктів. Отже, практика – це чуттєво-практична діяльність. Тобто створення певної предметів, що вимагає певних зусиль, умінь, почуттів тощо.

Психологічна практика, натомість сприяє збагаченню індивідуального досвіду, змінює рівень свідомості й характер потреб, впливає на вибір цінностей, ставлення до соціальних норм. Для цього спершу слід упередметнити (уречевити), об’єктивувати психологічний

зміст суб'єкта (людини). І тут постають два шляхи для реалізації цього завдання:

1. Упредметнення психологічного змісту поняттями, категоріями (концептами) академічної психології через застосування стандартизованих методик, передовсім тестів (наприклад, методика Літмана-Шмішека досліджує акцентуації характеру). Це класичний шлях практичної психології.

2. Спонування суб'єкта до рефлексії і цілісне вивчення психологічних особливостей у поєднанні свідомих і несвідомих компонентів (психоаналіз З. Фрейда). Це шлях психологічної практики.

Практична психологія – це діагностико-корекційна та профілактична робота з окремими індивідами і групами осіб для відновлення та збереження психічного здоров'я. Її структура така: діагностика психологічних феноменів і їх подальша корекція в разі відхилення від заданої автором тесту психологічної норми.

Головні проблеми: повідомлення вже готових результатів з надією, що вони педагогічно вплинуть на людину і вона погодиться переглянути свою поведінку. Крім того, відбувається фізіологічна вульгаризація, редукція власне психологічних проблем. В результаті психолог має справу з типовими психологічними даними, які зафіксовані не зараз (колись), але намагається їх нівелювати, виправити тепер, що порушує особистісну екологію суб'єкта.

Практична психологія дає дискретну картину психологічного змісту суб'єкта, позаяк спрямовує увагу на дослідження окремих феноменів (коефіцієнт інтелекту, пізнавальні процеси). Тому виникають перекручені завдання: розвивати пам'ять тоді, коли вона розвинена, але людина не має мотивації на запам'ятовування.

Психологічна практика – це глибинно-особистісне дослідження, в якому психодіагностика і психокорекція збігаються в часі і місці („тут-і-

тепер”)). Вона орієнтована на спонтанну поведінку, яка піддається аналізу як свідомих, так і несвідомих компонентів. Тобто забезпечується цілісне розуміння психіки в її свідомих і несвідомих проявах.

Психологічна практика тривала в часі і дозволяє з'ясувати глибинно психологічні особливості суб'єкта. Під час діагностики відбувається рефлексія і корекція суб'єкта.

Головна мета психологічної практики – надання людям психологічної допомоги. З цього слідує, що методи практичної психології спрямовані не стільки на вивчення, скільки на надання допомоги. Діагностичні завдання визначаються корекційними завданнями, приватними запитами клієнтів.

Отже, предметом практичної психології є конкретний індивід у конкретних життєвих обставинах, а не загальні закономірності психічних явищ.

Критерієм достовірності знань слугує досвід та ефективність роботи спеціалістів. Важливо, щоби одні методи були ефективними у використанні якомога більшої кількості психологів.

Особливість знань у практичній психології можна вважати конкретність і практичність. Тобто робота повинна мати чітку практичну цінність, хоча не завжди практичний досвід може забезпечуватися доказовою базою та поширеними психологічними ідеями.

Ще одна особливість – цілісність в описі психіки людини (єдність свідомих і несвідомих компонентів психіки для пояснення поведінки, емоцій і думок).

Концепції практичних психологів вирізняються метафоричністю мови. Приклади: Фройд (Едиків комплекс), Фромм (втеча від свободи), Берн (Дитина-Дорослий-Родитель), Перлз (собака-зверху). Метафора унаочнює інформацію, робить її зрозумілішою, доступнішою для сприйняття. Берн наполягав, що книги з психології мають писатися так, щоби їх розуміла 8-річна дитина.

Важливим є вплив особистості психолога на процес і результати роботи. Зокрема, даються взнаки особисті трагедії та колізії вчених-практиків. Наприклад, на концепцію Франкла суттєвий вплив справило перебування у концтаборі. Інші психологи свого часу були лікарями, священиками і принесли у психологію медичну, релігійну термінологію. Серед них А. Адлер (комплекс неповноцінності), К. Юнг (вроджені архетипи).

Практичні психологи тяжіють до популяризації результатів своєї роботи.

Список використаної літератури:

1. Основи практичної психології / В. Панюк, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
2. Положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота - № 2. - 2000. - С. 35-38.
3. Практична психологія в системі освіти: Питання організації та методики / За ред. В.Г.Панка. - К.: Либідь, 1995.- 204 с.
4. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навчальний посібник. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2010. – 232 с.
5. Савчин М.В., Гавриш З.С. Вступ до спеціальності: Психолог, практичний психолог: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 400 с.